

โพสต์ดำไม่ระบุชื่อ ผิดหมิ่นประมาทไหม

โดย เอกสยาม ชัยศรี ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด

เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะ กรณี การพิจารณา แต่ละ เรื่อง ต้องอาศัย
ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ [https://
eksiamdefamationlaw.com/articles/defamation-without-naming.html](https://eksiamdefamationlaw.com/articles/defamation-without-naming.html)

สาระสำคัญโดยสรุป

- เกณฑ์ตาม มาตรา 326 อยู่ที่ว่าบุคคลที่สามซึ่งรับข้อความเข้าใจได้ทันทีหรือไม่ว่า หมายถึงผู้ใด มิใช่ว่าผู้โพสต์พิมพ์ชื่อไว้หรือไม่
- ตัวบทใช้ถ้อยคำว่า “ใส่ความผู้อื่น” โดยไม่ได้บัญญัติว่าต้องระบุชื่อหรือนามสกุลของผู้ถูกใส่ความ
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5276/2562: ข้อความในกลุ่มไลน์ไม่ระบุชื่อโจทก์ แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏ (อดีตทหาร ร้านอาหารริมสะพานข้ามแม่น้ำแคว คดีพิพาทกับผู้ให้เช่า) ประกอบข้อความของสมาชิกในกลุ่มที่สอดรับกัน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจทันทีว่าหมายถึงโจทก์ ศาลฎีกาเห็นว่าคดีมีมูลเป็นความผิดตามมาตรา 326
- เส้นแบ่งของแนวคำพิพากษาคือ “เข้าใจได้ทันที” เป็นความผิด ส่วน “ต้องไปสืบเสาะเอาเอง” ยังไม่ครบองค์ประกอบการใส่ความ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1513/2551)
- มุมมองที่ใช้ชี้ขาดคือวิญญูชนผู้รับข้อความ ไม่ใช่เจตนาภายในของผู้โพสต์ และไม่ใช้ความรู้สึกของผู้เสียหายเอง
- ในคดีเดียวกัน ข้อความที่ส่งในกลุ่มไลน์เป็นเพียงการแจ้งหรือไขข่าวเฉพาะกลุ่มบุคคล ยังไม่ถึงกับเป็นการกระจายข่าวไปสู่สาธารณชน คดีจึงไม่มีมูลตาม มาตรา 328 แต่มีมูลตามมาตรา 326

- ความจริงไม่ใช่เกราะเด็ดขาด คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7256/2567 วินิจฉัยว่า ผู้ที่เห็นว่าอีกฝ่ายไม่ยอมชำระหนี้ควรใช้สิทธิดำเนินคดีตามกฎหมาย มิใช่โพสต์ประจานในเฟซบุ๊ก แม้จะอ้างว่าข้อความเป็นความจริง

การโพสต์คำโดยไม่เอ่ยชื่อเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ได้ หากบุคคลที่สามซึ่งรับข้อความอ่านประกอบบริบทแล้วเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงผู้ใด ด้วยบทใช้เพียงคำว่า “ใส่ความผู้อื่น” มิได้บัญญัติให้ต้องระบุชื่อ จุดชี้ขาดจึงอยู่ที่การระบุตัวได้ มิใช่การเอ่ยชื่อ

องค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326

มาตรา 326 บัญญัติว่า ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ย่อมกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ถ้อยคำในตัวอย่างใช้เพียงคำว่า “ผู้อื่น” มิได้บัญญัติให้ต้องเอ่ยชื่อหรือระบุนามสกุล จุดชี้ขาดจึงอยู่ที่การระบุตัวได้ ไม่ใช่การเอ่ยชื่อ

ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 มีองค์ประกอบสำคัญคือ การ “ใส่ความผู้อื่น” ต่อ “บุคคลที่สาม” โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง¹

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326

“ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำว่า “ผู้อื่น” ในมาตรานี้ หมายความว่า การใส่ความต้องพุ่งเป้าไปยังบุคคลที่ระบุตัวได้ แต่ตัวบทไม่ได้เขียนว่าต้อง “เอ่ยชื่อ” หรือ “ระบุชื่อ-นามสกุล” ของผู้ถูกใส่ความ จุดชี้ขาดจึงไม่ใช่ว่าผู้โพสต์พิมพ์ชื่อใครหรือไม่ แต่อยู่ที่ว่า บุคคลที่สามที่รับรู้ข้อความนั้น เข้าใจได้หรือไม่ว่าหมายถึงใคร

ฎีกาที่ 5276/2562: ข้อความในกลุ่มไลน์ที่ไม่เอ่ยชื่อ แต่ผู้อ่านรู้ทันทีว่าหมายถึงใคร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5276/2562 วินิจฉัยว่า ข้อความที่จำเลยส่งลงในกลุ่มไลน์โดยไม่ระบุชื่อโจทก์ มีมูลเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 เพราะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโจทก์ที่ปรากฏในข้อความคือเป็นอดีตทหาร เช่าที่ดินเปิดร้านอาหารริมสะพานข้ามแม่น้ำแคว และมีคดีพิพาทกับผู้ให้เช่า ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงโจทก์

ข้อเท็จจริงใน คดีนี้ โจทก์เป็นอดีตทหารที่เช่าที่ดินติดสะพานข้ามแม่น้ำแควในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อประกอบกิจการร้านอาหาร ซึ่งมีเพียงร้านเดียวในจังหวัด และมีข้อพิพาทฟ้องร้องกับผู้ให้เช่าเรื่องสัญญาเช่า จำเลยส่งข้อความหลายครั้งลงในกลุ่มไลน์ชื่อ “โพสท์นิวส์ออนไลน์” กล่าวถึงผู้เช่าที่ไม่ยอมย้ายออกจากที่ดินที่หมดสัญญาเช่า โดยไม่ระบุชื่อโจทก์ ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีไม่มีมูลและพิพากษายกฟ้องในชั้นใต้สวนมูลฟ้อง ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษายืน ศาลฎีกาพิพากษาแก้ ดังย่อคำพิพากษาว่า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5276/2562 (ย่อคำพิพากษา)

การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง อันจะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตาม ป.อ. มาตรา 326 นั้น จะต้องได้ความว่าการใส่ความดังกล่าวได้ระบุถึงตัวบุคคลผู้ถูกใส่ความเป็นการยืนยันรู้ได้แน่นอนว่าบุคคลที่ถูกใส่ความเป็นใคร หรือหากไม่ระบุถึงผู้ที่ถูกใส่ความโดยตรง การใส่ความนั้นก็จะต้องได้ความว่า หมายถึง บุคคลใด บุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาข้อความตามภาพถ่ายแล้ว แม้ไม่มีข้อความตอนใดระบุว่า เป็นโจทก์ แต่ข้อเท็จจริงได้ความว่า โจทก์เป็นอดีตทหารและเช่าที่ดินจาก บ. ซึ่งอยู่ติดสะพานข้ามแม่น้ำแคว เพื่อประกอบกิจการร้านอาหารชื่อ “พ.” ซึ่งมีเพียงร้านเดียวในจังหวัดกาญจนบุรีและยังมีข้อพิพาทฟ้องร้องดำเนินคดีกับ บ. ด้วย เมื่อได้อ่านข้อความตามภาพถ่ายดังกล่าวแล้วก็เข้าใจทันทีว่าบุคคลที่จำเลยกล่าวถึงนั้นหมายถึงโจทก์ และอาจทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง คดีโจทก์จึงมีมูลเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตาม ป.อ. มาตรา 326²

นอกจากตัวข้อความ ศาลฎีกายังนำข้อความของสมาชิกในกลุ่มไลน์รายหนึ่งซึ่งเขียนต่อจากจำเลยว่ากำลังรอคดีแพ่ง และข้อความของจำเลยในวันถัดมาที่กล่าวถึงคดีแพ่งฟ้องขับไล่ มาประกอบด้วย ศาลเห็นว่าข้อความสองส่วนนี้สอดคล้องกัน “เป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่อ่านข้อความเข้าใจได้ว่าบุคคลที่จำเลยกล่าวถึงคือโจทก์” ศาลฎีกาจึงพิพากษาแก้ให้ประทับฟ้องความผิดตามมาตรา 326 ไว้พิจารณาต่อไป

สาระสำคัญที่ควรจดจำจากฎีกานี้คือ ศาลไม่ได้ดูเฉพาะตัวข้อความเพียงลำพัง แต่พิจารณาข้อเท็จจริงแวดล้อมทั้งหมด ได้แก่ รายละเอียดที่ชี้ตัวบุคคลในข้อความ ข้อเท็จจริงที่ผู้อ่านในท้องถิ่นรู้อยู่แล้ว และข้อความโต้ตอบของผู้อ่านในกลุ่มซึ่งเป็นบุคคลที่สาม เมื่อทั้งหมดประกอบกันแล้วชี้ตัวโจทก์ได้ การไม่พิมพ์ชื่อจึงไม่ทำให้พ้ององค์ประกอบของมาตรา 326

เส้นแบ่งอยู่ตรงไหน: “เข้าใจได้ทันที” กับ “ต้องไปสืบเสาะเอาเอง”

เกณฑ์ที่แนวคำพิพากษาใช้แบ่งกรณีตามมาตรา 326 อยู่ที่ความเข้าใจของบุคคลที่สามผู้รับข้อความ หากอ่านประกอบบริบทแล้วเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงผู้ใด ย่อมครบองค์ประกอบการใส่ความ แต่หากเป็นเพียงอักษรย่อหรือคำใบ้ซึ่งต้องไปสืบเสาะเพิ่มเติมเองจึงจะทราบ กรณีเช่นนั้นยังไม่ถือว่าระบุดังกล่าวเสียหายได้

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องการระบุดังกล่าวถูกใส่ความวางเกณฑ์ไว้ค่อนข้างคงเส้นคงวา สรุปได้เป็นสองฝั่งของเส้นแบ่ง³

- **ฝั่งที่เป็นความผิด:** ข้อความไม่เอ่ยชื่อ แต่บุคคลที่สามที่รับข้อความ อ่านหรือฟังประกอบบริบทแล้วเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น กรณีฎีกาที่ 5276/2562 ที่ผู้อ่านข้อความในกลุ่มไลน์เข้าใจทันทีว่าหมายถึงเจ้าของร้านอาหารริมสะพานข้ามแม่น้ำแควซึ่งมีคดีพิพาทกับผู้ให้เช่า
- **ฝั่งที่ยังไม่มีความผิด:** ข้อความระบุเพียงอักษรย่อ คำใบ้ หรือข้อมูลคลุมเครือ ซึ่งบุคคลทั่วไปอ่านแล้วยังไม่อาจรู้ได้ว่าหมายถึงผู้ใด ต้องไปสืบเสาะค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเอาเองภายหลังจึงจะทราบ กรณีเช่นนี้แนวฎีกาถือว่ายังไม่เป็นการใส่ความที่ระบุดังกล่าวเสียหายได้แน่นอน จึงไม่ครบองค์ประกอบความผิด

หัวใจของเกณฑ์นี้คือมุมมองของ “วิญญูชนผู้รับข้อความ” ไม่ใช่เจตนาหลัก ๆ ของผู้โพสต์ และไม่ใช่วรรู้สึกของผู้เสียหายเอง ผู้เสียหายจะรู้สึกว่าคุณค่าอย่างไรไม่สำคัญเท่ากับว่า คนอื่นที่อ่านข้อความนั้นชี้ตัวผู้เสียหายได้หรือไม่ ถ้าคนที่รู้หมายถึงใครมีเพียงผู้เสียหายคนเดียว คดีย่อมขาดองค์ประกอบเรื่องการใส่ความ “ต่อบุคคลที่สาม”

บริบทที่ศาลนำมาประกอบการชี้ตัว

จากแนวทางของฎีกาที่ 5276/2562 และ 1513/2551 ข้อเท็จจริงแวดล้อมที่ศาลมักหยิบมาพิจารณาประกอบข้อความ ได้แก่

- รายละเอียดในข้อความหรือภาพที่แนบ เช่น อาชีพ สถานที่ ร้านค้า หรือข้อพิพาทที่คนในท้องถิ่นรู้จักกันอยู่แล้ว
- ข้อความโต้ตอบได้โพสต์หรือในกลุ่ม ทั้งของผู้อ่านและผู้โพสต์เอง ซึ่งแสดงว่าผู้อ่านเข้าใจว่าหมายถึงใคร

- ความสัมพันธ์และความรับรู้ของกลุ่มผู้รับข้อความ เช่น คนในหมู่บ้าน ที่ทำงาน หรือวงการเดียวกัน ที่ทราบภูมิหลังข้อพิพาทอยู่แล้ว
- ข้อความก่อนหน้าหรือหลังจากนั้นในหน้าเฟซบุ๊กเดียวกัน ที่เมื่ออ่านต่อเนื่องกันแล้วชี้ตัวบุคคลได้

ข้อสังเกต

การลบชื่อออกแต่คงรายละเอียดอื่นไว้ครบ เช่น ตำแหน่งงาน บ้านเลขที่ ภาพสถานที่ หรือเหตุการณ์เฉพาะที่คนในวงรู้กันทั่ว ไม่ได้ลดความเสี่ยงทางกฎหมายลงอย่างมีนัยสำคัญ ในทางกลับกัน ข้อความโต้ตอบที่แสดงว่าผู้อ่านเข้าใจว่าหมายถึงผู้ใด อาจกลายเป็นพยานหลักฐานสำคัญ ดังที่ศาลในฎีกาที่ 5276/2562 นำข้อความของสมาชิกในกลุ่มไลน์ซึ่งสอดคล้องกับข้อความของจำเลยมาเป็นข้อบ่งชี้

ประเด็นอื่นในฎีกาเดียวกัน: ไม่มีมูลตามมาตรา 328 และความจริงไม่ใช่ข้อยกเว้นเด็ดขาด

ในคดีเดียวกัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการส่งข้อความลงในกลุ่มไลน์เป็นเพียงการแจ้งหรือไขข่าวเฉพาะกลุ่มบุคคล ยังไม่ถึงกับเป็นการกระจายข่าวไปสู่สาธารณชน คดีจึงไม่มีมูลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 แต่มีมูลตามมาตรา 326 ส่วนข้ออ้างว่าข้อความเป็นความจริง ฎีกาที่ 7256/2567 วินิจฉัยว่าไม่ทำให้การโพสต์ประจานเป็นการกระทำโดยสุจริต

ฎีกาที่ 5276/2562 มีคำวินิจฉัย อีก ประเด็นหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับ การสื่อสาร ออนไลน์ คือ ความผิดตามมาตรา 328 ผู้กระทำ ต้อง เผยแพร่ข้อความ หมิ่นประมาท ออกไป ยัง สาธารณชน หรือ ประชาชน ทั่วไป การส่งข้อความลงในกลุ่มไลน์ของจำเลยมีลักษณะเป็นเพียงการแจ้งหรือไขข่าวไปยังเฉพาะกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในกลุ่มนั้น คดีจึงไม่มีมูลความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามมาตรา 328 คงมีมูลเฉพาะมาตรา 326² ส่วนโพสต์ในเฟซบุ๊กที่เปิดเป็นสาธารณะ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2624/2567 ลงโทษตามมาตรา 328 ประเด็นนี้วิเคราะห์ไว้ในบทความ “โพสต์เฉพาะเพื่อน ผิดหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาไหม”

สำหรับข้อต่อสู้ว่าข้อความเป็นความจริง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7256/2567 วินิจฉัยว่า ผู้ที่เห็นว่าอีกฝ่ายไม่ยอมชำระหนี้ควรใช้สิทธิดำเนินคดีเพื่อบังคับชำระหนี้ตามกฎหมาย การโพสต์ข้อความและภาพของอีกฝ่ายในเฟซบุ๊กไม่ใช่การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตตามมาตรา 329 (1) (3) แม้จำเลยอ้างว่าข้อความเป็นเรื่องจริง รายละเอียดอยู่ในบทความ “โพสต์เรื่องจริง ผิดหมิ่นประมาทไหม”

เทียบกฎหมายต่างประเทศ: หลัก Identification ของอังกฤษและ “Of and Concerning” ของสหรัฐ

ปัญหาการระบุตัวผู้เสียหายมิได้มีเฉพาะในระบบกฎหมายไทย กฎหมายอังกฤษวางหลัก identification และกฎหมายสหรัฐอเมริกาใช้เกณฑ์ of and concerning ซึ่งต่างถามคำถามเดียวกันกับมาตรา 326 คือผู้รับสารที่มีเหตุผลเข้าใจได้หรือไม่ว่าถ้อยคำนั้นพุ่งเป้าไปที่โจทก์ การไม่เอ่ยชื่อจึงมิใช่ข้อต่อสู้ที่เด็ดขาดในระบบใด

ประเด็นที่ว่าคำหมิ่นประมาทต้องชี้ตัวผู้เสียหายได้ ไม่ใช่เรื่องเฉพาะของกฎหมายไทย ระบบกฎหมายหลักของโลกล้วนวางองค์ประกอบทำนองเดียวกัน แต่รายละเอียดต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อังกฤษ: ไม่เอ่ยชื่อก็รับผิดได้ แม้ไม่ตั้งใจถึงโจทก์

กฎหมายหมิ่นประมาท อังกฤษ (defamation ซึ่งเป็นความ รับผิดทางแพ่งเป็นหลัก) กำหนด องค์ประกอบ เรื่อง identification ว่าถ้อยคำต้องถูกเข้าใจโดย **วิญญูชนผู้อ่าน (reasonable reader)** ว่าหมายถึงโจทก์ คดีคลาสสิก *E. Hulton & Co v Jones* [1910] AC 20 สภาขุนนางอังกฤษวินิจฉัยว่า หนังสือพิมพ์ที่เขียนเรื่องแต่งถึงตัวละครชื่อ “Artemus Jones” ต้องรับผิดต่อทนายความตัวจริงที่ชื่อเดียวกัน เพราะ คนรู้จักของโจทก์อ่านแล้วเข้าใจว่าหมายถึงโจทก์ แม้ผู้เขียนไม่รู้จักโจทก์เลยก็ตาม: เจตนาของผู้เขียนไม่ใช่ข้อแก้ตัว⁴ ต่อมาในคดี *Morgan v Odhams Press* [1971] 1 WLR 1239 ศาล ยัง ยอมรับ ว่าการ ชี้ตัว โจทก์ อาจ เกิดจาก **ข้อเท็จจริงภายนอก (extrinsic facts)** ที่ผู้อ่านบางกลุ่มรู้อยู่แล้วมาประกอบกับข้อความ ซึ่งใกล้เคียงกับวิธีที่ศาลฎีกาไทยใช้ข้อเท็จจริงที่ผู้อ่านในท้องถิ่นรู้แล้วมาประกอบข้อความในฎีกาที่ 5276/2562⁵

สหรัฐอเมริกา: หลัก “Of and Concerning the Plaintiff”

กฎหมายละเมิดของสหรัฐกำหนดให้โจทก์คดีหมิ่นประมาทต้องพิสูจน์ว่าถ้อยคำนั้น “of and concerning” ตัวโจทก์ กล่าวคือผู้รับสารที่สมเหตุสมผลเข้าใจว่าข้อความหมายถึงโจทก์ Restatement (Second) of Torts มาตรา 564 อธิบายว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อผู้รับสารเข้าใจ: ไม่ว่าจะเข้าใจถูกต้องหรือเข้าใจผิดแต่อย่างสมเหตุสมผล: ว่าข้อความนั้นมุ่งหมายถึงโจทก์⁶ หลักนี้จึงไม่ต้องการการเอ่ยชื่อเช่นกัน คำใบ้ ตำแหน่ง หรือบริบทที่ทำให้ผู้อ่านชี้ตัวได้ ก็เพียงพอ

จุดต่างสำคัญ: ไทยเป็นคดีอาญา ต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นแพ่ง

ประเด็น	ไทย	อังกฤษ	สหรัฐอเมริกา
ลักษณะความรับผิด	อาญาเป็นหลัก (จำคุก/ปรับ ตาม ม. 326, 328) และฟ้องแพ่งเรียกค่าสินไหมได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 423	แพ่งเป็นหลัก: ความผิดอาญารฐาน libel ถูกยกเลิกแล้วโดย Coroners and Justice Act 2009 ⁷	แพ่งเกือบทั้งหมด กฎหมายอาญามี้นประมาทระดับมลรัฐเหลือน้อย และถูกจำกัดโดยรัฐธรรมนูญ
ต้องเอ่ยชื่อหรือไม่	ไม่ต้อง: ขอเพียงบุคคลที่สามเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงใคร (ฎีกา 5276/2562)	ไม่ต้อง: reasonable reader ชี้ตัวโจทก์ได้ก็พอ (Hulton v Jones)	ไม่ต้อง: ขอเพียงข้อความ “of and concerning” โจทก์ (Restatement §564)
มุมมองที่ใช้ชี้ตัว	วิญญูชนผู้รับข้อความ ประกอบบริบทและความรับรู้ในชุมชน	ผู้อ่านที่สมเหตุสมผล รวมถึงผู้อ่านที่รู้ข้อเท็จจริงภายนอก	ผู้รับสารที่เข้าใจอย่างสมเหตุสมผล แม้เข้าใจคลาดเคลื่อน
ความจริงเป็นข้อแก้ตัว	ไม่เด็ดขาด: จริงก็อาจผิดได้ และห้ามพิสูจน์ความจริงเรื่องส่วนตัวที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน (ม. 330)	เด็ดขาด: truth เป็น defence สมบูรณ์ (Defamation Act 2013, s.2)	เด็ดขาด: และโจทก์บุคคลสาธารณะต้องพิสูจน์ actual malice

ข้อสรุปเชิงเปรียบเทียบคือ ในองค์ประกอบเรื่อง “การชี้ตัวผู้ถูกใส่ความ” กฎหมายไทยเดินแนวเดียวกับสากล แต่ผลทางกฎหมายของไทยหนักกว่ามาก เพราะเป็น ความผิด อาญา ที่มีโทษจำคุก ขณะที่ อังกฤษยกเลิกความผิดอาญารฐานนี้ไปแล้ว และสหรัฐแทบไม่บังคับใช้ ผู้ใช้โซเชียลมีเดียในไทยจึงต้องระวังมากกว่าผู้ใช้ในประเทศเหล่านั้น

คำแนะนำภาคปฏิบัติ

ข้อพิจารณาก่อนโพสต์ตั้งต้นจากองค์ประกอบของมาตรา 326 คือข้อความนั้นชี้ตัวบุคคลใดได้หรือไม่เมื่ออ่านประกอบภาพ คอมเมนต์ และความรับรู้ของกลุ่มผู้อ่าน หากชี้ได้ การเลี่ยงไม่เอ่ยชื่อย่อมไม่ช่วย ส่วนผู้เสียหายควรบันทึกโพสต์ ภาพ คอมเมนต์ และพยานบุคคลไว้ก่อนที่ข้อความจะถูกลบ

สำหรับคนที่กำลังจะโพสต์

- อย่าเข้าใจว่าการไม่เอ่ยชื่อคือเกราะป้องกัน ถ้าบริบทชัดตัวได้ ความเสี่ยงเท่ากับเอ่ยชื่อตรง ๆ
- ระวังการตอบคอมเมนต์ คำตอบว่า “คนข้างบ้าน” หรือ “คนในออฟฟิศนี้แหละ” อาจเป็นหลักฐานชี้ตัวที่สมบูรณ์
- เรื่องจริงก็ผิดได้ หากมีข้อพิพาทกับผู้อื่น ช่องทางที่เหมาะสมกว่าคือใช้สิทธิทางศาลหรือร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีอำนาจโดยตรง ซึ่งหากกระทำโดยสุจริตอาจเข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา 329 (1) ดังที่ฎีกาที่ 7256/2567 วินิจฉัยว่า ผู้ที่เห็นว่า อีกฝ่ายไม่ซื่อสัตย์ ควรใช้สิทธิดำเนินคดีแทน การโพสต์ประจาน

สำหรับผู้เสียหายที่ถูกโพสต์ถึงโดยไม่เอ่ยชื่อ

- เก็บหลักฐานให้ครบทั้งชุด ไม่ใช่เฉพาะตัวโพสต์: ภาพประกอบ คอมเมนต์ทั้งหมด โดยเฉพาะคอมเมนต์ที่ผู้โพสต์ตอบว่าหมายถึงใคร พร้อม URL วันเวลา
- รวบรวมพยานบุคคลที่สาม เช่น คนในหมู่บ้านหรือเพื่อนร่วมงาน ที่เห็นโพสต์แล้วเข้าใจทันทีว่าหมายถึงเรา: พยานกลุ่มนี้คือหัวใจของคดีตามแนวฎีกาที่ 5276/2562 และ 1513/2551
- อายุความร้องทุกข์คดีหมิ่นประมาทซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้คือสามเดือนนับแต่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด อย่าปล่อยเวลาล่วงเลย⁸

คำถามที่พบบ่อย (FAQ)

หัวข้อนี้รวบรวมคำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการใส่ความโดยไม่เอ่ยชื่อตามมาตรา 326 ได้แก่ เกณฑ์การระบุตัวผู้เสียหาย น้ำหนักของคอมเมนต์ได้โพสต์ในการชี้ตัว ความแตกต่างระหว่างมาตรา 326 กับมาตรา 328 และเหตุผลที่ความจริงมิใช่ข้อยกเว้นเด็ดขาดในกฎหมายไทย

โพสต์ด่าลอย ๆ ไม่บอกว่าใคร ผิดหมิ่นประมาทไหม

ถ้าข้อความและบริบทคลุมเครือจนคนอ่านทั่วไปชี้ตัวไม่ได้จริง ๆ ยังไม่ครบองค์ประกอบความผิด แต่ถ้ามีภาพ คำใบ้ หรือ คอมเมนต์ ที่ทำให้ คนใน แวดวง เข้าใจได้ ทันที ว่า หมายถึง ใคร ก็ ผิดมาตรา 326 ได้ ตามแนวฎีกาที่ 5276/2562

ใช้อักษรย่อ เช่น “นาย ก.” ปลอดยี่ห้อ

ปลอดยี่ห้อว่า แต่ไม่ได้เด็ดขาด ฎีกาที่ 1513/2551 วินิจฉัยว่าหากผู้อ่านต้องไปสืบเสาะค้นหาเองจึงจะรู้ว่าอักษรย่อหมายถึงใคร ข้อความนั้นยังไม่ใช่การหมิ่นประมาท แต่ถ้าอักษรย่อ ประกอบข้อมูลอื่นในโพสต์ ทำให้คนในแวดวงรู้ทันที ก็เข้าองค์ประกอบได้เช่นกัน

คนที่รู้ว่าหมายถึงเรามีแค่ตัวเราเอง ฟ้องได้ไหม

ยาก เพราะองค์ประกอบความผิดต้องมี “บุคคลที่สาม” ที่รับรู้ข้อความและเข้าใจว่าหมายถึงผู้เสียหาย หากไม่มีพยานบุคคลที่สามที่ชี้ตัวได้ คดีมักขาดองค์ประกอบ

ผู้โพสต์อ้างว่าไม่ได้ตั้งใจหมายถึงเรา ฟังขึ้นไหม

ศาลพิจารณาจากความเข้าใจของวิญญูชนผู้รับข้อความประกอบบริบทเป็นสำคัญ หากพฤติการณ์ทั้งหมดชี้ว่าหมายถึงผู้เสียหายอย่างชัดเจน เช่น ผู้โพสต์ตอบคอมเมนต์เองว่าหมายถึงผู้ใด ข้ออ้างว่าไม่ได้ตั้งใจย่อมมีน้ำหนักน้อย

ถ้าเรื่องที่โพสต์เป็นความจริง จะช่วยให้พ้นผิดไหม

ไม่เสมอไป ฎีกาที่ 7256/2567 วินิจฉัยว่า ผู้ที่เห็นว่าอีกฝ่ายไม่ยอมชำระหนี้ ควรใช้สิทธิดำเนินคดีตามกฎหมาย การโพสต์ประจานแม้อ้างว่าเป็นความจริง ไม่ใช่การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตตามมาตรา 329 ต่างจากอังกฤษและสหรัฐที่ความจริงเป็นข้อต่อสู้เด็ดขาดในคดีแพ่ง อ่านรายละเอียดในบทความ “โพสต์เรื่องจริง ผิดหมิ่นประมาทไหม”

เชิงอรรถ

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 (ความผิดฐานหมิ่นประมาท)
2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5276/2562 (ป.อ. มาตรา 326 และ 328) จำเลยส่งข้อความลงในกลุ่มไลน์โดยไม่ระบุชื่อโจทก์ ศาลฎีกาเห็นว่าผู้อ่านเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงโจทก์ คดีมีมูลตามมาตรา 326 และพิพากษาแก้ไข้ประทัพบ้างพอพิจารณาต่อไป ส่วนการส่งข้อความในกลุ่มไลน์เป็นเพียงการแจ้งหรือไขข่าวเฉพาะกลุ่มบุคคล คดีไม่มีมูลตามมาตรา 328 ที่มา: ฐานข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกา deka.supremecourt.or.th (ตรวจเมื่อ 27 กันยายน 2569)
3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1513/2551 ข้อความในหนังสือพิมพ์ระบุเพียงอักษรย่อ ไม่ระบุนามสกุล และสถานที่ทำงานไม่ชัดเจน “บุคคลทั่วไปที่อ่านข้อความย่อมไม่อาจทราบหรือเข้าใจได้ว่าอักษรย่อ พ. หมายความว่าถึงผู้ใด” หากต้องการรู้ก็ต้องไปสืบเสาะค้นหาเพิ่มเติม ถ้าฟังข้อความในหนังสือพิมพ์จึงยังไม่เป็นข้อความที่หมิ่นประมาทโจทก์ เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5276/2562 ซึ่งผู้อ่านเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงโจทก์ ที่มา: ฐานข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกา deka.supremecourt.or.th (ตรวจเมื่อ 27 กันยายน 2569)
4. E. Hulton & Co v Jones [1910] AC 20 (House of Lords, England)

5. Morgan v Odhams Press Ltd [1971] 1 WLR 1239 (House of Lords, England)
6. Restatement (Second) of Torts § 564 (American Law Institute, 1977): “A defamatory communication is made concerning the person to whom its recipient correctly, or mistakenly but reasonably, understands that it was intended to refer.”
7. Coroners and Justice Act 2009, s.73 (England & Wales) ยกเลิกความผิดอาญาฐาน seditious libel และ criminal defamatory libel; Defamation Act 2013, s.2 (truth defence)
8. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 (อายุความร้องทุกข์ความผิดอันยอมความได้) ประกอบมาตรา 333 (ความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็นความผิดอันยอมความได้)

